

Een Afsluitdijk van 637 kilometer

zeespiegelstijging noodscenario

BJD

Die kosten beramen jullie op 250 tot 500 miljard euro. Dat is nogal een bedrag!

Van ANNEMIEKE VAN DONGEN

Stel je voor: een 161 kilometer lange dam van Bretagne naar het zuidwestelijkste puntje van Engeland, én een 476 kilometer lange dijk die het noorden van Schotland verbindt met het westen van Noorwegen. Daarmee vergeleken is onze 32 kilometer lange Afsluitdijk – wereldwijd nog altijd beschouwd als een wonder van waterbouw – een peulenschilletje. Toch zou een dergelijk monsterproject financieel voordeliger kunnen uitpakken dan alternatieve oplossingen om Noordwest-Europa te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering. Bovendien is het technisch haalbaar, concludeert oceanograaf Sjoerd Groeskamp van het Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee samen met een Zweedse collega in een onderzoek dat deze week verschijnt in het wetenschappelijk tijdschrift van de Amerikaanse Meteorologische Vereniging.

„We zijn uitgegaan van het slechtste scenario. Als we klimaatverandering niet weten te stoppen, kan in het jaar 2300 de zeespiegel 5 meter zijn gestegen”, zegt Groeskamp. „Ga maar eens op het strand staan en denk er 5 meter water bovenop: dan redden we het niet meer met dijkverhogingen. Als de ijskappen sneller smelten, kan de zeespiegelstijging in de eeuwen daarna zelfs richting 10 meter gaan. Je zou dan een dijk om heel Nederland kunnen bouwen. Maar als België niet meedoet, komt het water alsnog van de zijkant binnen. Dan kun je beter de hele Noordzee afsluiten, was onze gedachte. Daarmee bescherm je ook onze buurlanden én kunnen we de bouwkosten delen.”

„Dat is maar hoe je het bekijkt. Je kunt de kosten uitsmeren over een langere periode, bijvoorbeeld twintig jaar. Dan heb je het over 0,1 procent van het bruto binnenlands product van alle veertien landen die door zo'n dam worden beschermd. Vergeleken met niets doen zijn de kosten juist heel laag. Dan verliezen we Amsterdam, grote delen van ons land verdwijnen onder water. De zeespiegel stijgt hoe dan ook; over tachtig jaar kunnen we in het slechtste geval de 2 meter al bereiken. Dus in de toekomst moeten we sowieso meer geld gaan uittrekken voor onze kustverdediging.”

En hoe hoog zou die dijk moeten worden?

„We zijn uitgegaan van 20 meter boven zeeniveau. Tussen Frankrijk en Engeland is de Noordzee maximaal 100 meter diep. Tussen Schotland en Noorwegen gemiddeld 127 meter, met een maximum van 321 meter vlak bij de Noorse kust. Ja, dat is een heel ander verhaal dan de Afsluitdijk; het IJsselmeer is maximaal 10 meter diep. Maar er zijn in de Noordzee ook boorplatformen die vaststaan op dieptes van meer dan 500 meter. Natuurlijk, zo'n constructie is iets anders dan een complete dijk, maar technisch lijkt het haalbaar.”

Schepen zullen de Rotterdamse haven niet meer kunnen bereiken...

„We zouden een gezamenlijke haven kunnen bouwen aan de buitenkant van de dijk. De Rotterdamse haven is ook niet bestand tegen 5 meter zeespiegelstijging, die zou hoe dan ook grondig moeten worden aangepast of verplaatst. Economisch biedt de dijk ook nieuwe mogelijkheden. Je kunt hem vol zetten met windmolens en zonnepanelen, er een snelweg op aanleggen. Iemand suggereerde al om er een EK tegenwindfietsen op te organiseren. Of de Noordzee leeg te pompen en er land van te maken, net als de Flevopolder.''

Zo'n dijk zou de Noordzee veranderen in een bak stilstaand, zoet water. Net als het IJsselmeer.

„Helaas wel. Over ongeveer honderd jaar zal het water zoet zijn. Dat heeft desastreuze gevolgen voor dieren die in de Noordzee leven, ecosystemen verdwijnen. Ook de vissers zullen er niet blij mee zijn. Er blijft wat stroming, omdat we het rivierwater naar buiten moeten pompen om te voorkomen dat ons land alsnog overstroomt. Maar eb en vloed verdwijnen. We verliezen de Waddenzee, met haar unieke getijdennatuur. Dat zou ik vreselijk vinden, ik ben geboren en getogen op Texel. Maar als we niets doen, raken we ook de Waddeneilanden kwijt.''

Hoe realistisch is dit plan? Bent u de nieuwe Johan van Veen, de eigengereide ingenieur die al vóór de Watersnoodramp van 1953 de Deltawerken bedacht?

„Johan van Veen heeft in de wandelgangen ook weleens gesproken over een dijk om de Noordzee, net als twee Britse meteorologen in de jaren 30. Voor zover ik weet, is het plan echter nooit verder uitgewerkt dan een paar lijntjes op een kaart. Wij hebben dat wel gedaan, meer als waarschuwing dan als serieuze optie: als we niks doen tegen klimaatverandering, zal een dergelijk extreem scenario misschien nodig zijn. Eerlijk gezegd waren we zelf ook verbaasd dat een Noord-Europese Afsluitdijk zowel technisch als financieel haalbaar lijkt. Maar ik ambieer geen standbeeld, zoals Johan van Veen kreeg. Al was het maar omdat minder rijke laaggelegen landen, zoals Bangladesh, nooit een dergelijke dam kunnen betalen. Ik heb liever dat deze dam nooit gebouwd hoeft te worden omdat we erin slagen klimaatverandering te stoppen.''

Een dijk om de Noordzee van Frankrijk tot Noorwegen: het klinkt als een waanzinnig plan. Maar het kan de minst slechte manier zijn om ons en onze buurlanden rond de Noordzee te beschermen tegen de stijgende zeespiegel.